

VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA

REGIONINĖS PLĖTROS ĮSTATYMO PROJEKTAS 2019

REGIONINĖS PLĖTROS ĮSTATYMO KEITIMO KONTEKSTAS

Sisteminės problemos:

- Visos savivaldybės, net apskrityse, konkuruoja dėl visko, savivaldybės nėra suinteresuotos tartis dėl bendrų investicijų;
- Kai kurių paslaugų organizavimas savivaldybės arba nacionaliniu lygiu yra neefektyvus (viešasis transportas, sveikatos apsauga, profesinis mokymas), bet nėra kas jas organizuotu regioniniu lygmeniu (nėra sprendimų priėmėjo);
- Nėra savivaldybių bendradarbiavimo tradicijos. Vietos savivaldos įstatymas leidžia savivaldybėms sudaryti sutartis bendrai teikti paslaugas su kitomis savivaldybėmis. Tai taip pat leidžia perduoti kai kurias administracines ar viešąsias paslaugas kitoms savivaldybėms. Tačiau nėra konkrečių organizacinių struktūrų kelių savivaldybių bendradarbiavimui ir mažai teigiamos patirties;
- Nėra atsakingų regioninės politikos vykdytojų – savivaldybės negalios spręsti klausimų už savo teritorijos ribų, centrinė valdžia vykdo savo sektorines politikas ir nebūtinai atsižvelgia į regionų poreikius – esame viena labiausiai centralizuotų šalių savivaldybių finansinio savarankiškumo atžvilgiu;
- Pasitikėjimas ir subsidarumas trūkumas – didelis centralizavimas
- Gyvenimo lygio netolygumai šalyje didėja (BVP gyventojui, užimtumo ir kt. regioniniai skirtumai);

Mažėjančios paramos perspektyva – padaryti daugiau už mažiau.

REGIONINĖS PLĖTROS ĮSTATYMO KEITIMO KONTEKSTAS

Vyriausybės programa:

„Vyriausybė regioninės politikos srityje kelia tikslą – sukurti efektyvią regioninės politikos sistemą ir užtikrinti Lietuvos regionų konkurencingumą bei aukštą gyvenimo kokybę juose“

- 74.2. (...) **regionų plėtros taryboms suteiksime įgaliojimus spręsti dėl visų regioninės politikos planavimo ir įgyvendinimo klausimų**, kurie gali būti efektyviau sprendžiami apskrities, o ne savivaldybės ar valstybės lygmeniu. Šios tarybos, vienijančios apskrities gyventojų atstovus, turės įgaliojimus spręsti dėl vienos savivaldybės ribas peržengiančių susisiekimo, investicijų, aplinkosaugos, sveikatos apsaugos, socialinės apsaugos, profesinio mokymo, kultūros bei kitų klausimų, teisę priimti sprendimus dėl ES fondų investicijų skyrimo, taip pat turės deramą finansavimą savo funkcijoms atlikti;
- 74.3. (...) sieksime **padidinti ES fondų dalį, dėl kurios sprendimus priima regionų plėtros tarybos**. Taip bent iš dalies bus decentralizuotas ir dekoncentruotas viešųjų finansų valdymas, sustiprinta regionų gyventojų atsakomybė už savo savivaldybių ir regionų plėtrą.

REGIONINĖS PLĖTROS ĮSTATYMO KEITIMO KONTEKSTAS

EK rekomendacijos:

17. (...) **Regioniniai netolygumai** Lietuvoje yra didesni nei ES vidurkis ir pastaruosius du dešimtmečius **augo**. (...) Ženklus socio-ekonominiai skirtumai šalies viduje rodo, kad regionai turi **skirtingų investicinių poreikių**. Puoselėti **jungtis tarp gretimų teritorijų šalies viduje**, įskaitant viešąjį transportą ir skaitmenines jungtis, taip pat išlieka iššūkiu.

Būsimos finansinės perspektyvos tema:

5-asis politikos tikslas – „Europa arčiau piliečių“ nustato **griežtas sąlygas dėl planavimo ir įgyvendinimo „iš apačios“ principu**, tačiau neturi beveik jokių apribojimų investicijų turiniui – leidžiama viskas, kas būtina skatinant integruotą, vietos poreikius atitinkančią plėtrą.

Kitų šalių patirtis:

- EBPO kontekste esame viena iš labiau centralizuotų šalių savivaldybių finansinio savarankiškumo klausimais;
- Kaimyninės šalys – Švedija, Suomija, Lenkija – pasižymi didesniu savivaldybių ir regionų savarankiškumu ir tendencija jį didinti, o kartu ir mažesniais tarpregioniniais skirtumais.

REGIONINIO PLANAVIMO SISTEMA

LRV nustato **ko siekti**: sąlygas ir siektinus rezultato rodiklius (privalomos sąlygos pagal LR bendrąjį planą, NPP, Regionų plėtros programą)

Regiono plėtros taryba – **kaip siekti**:

- nustato uždavinius;
- suderina „žaidimo taisykles“ – kaip bus įgyvendinamos išankstinės sąlygos, siekiama bendrų rodiklių;
- nustato priemones;
- nustato projektų atrankos kriterijus;
- atrenka projektus.

Savivaldybių tarybos – priima finansinius ir reguliavimo sprendimus priemonėms ir projektams įgyvendinti.

POKYČIAI REGIONINĖS PLĖTROS ĮSTATYME

- 1) **Regiono plėtros taryboms - juridinio asmens statusas ir savarankiški įgaliojimai.** Panaikinami galiojančiame įstatyme nustatyti įstaigos prie Vidaus reikalų ministerijos įgaliojimai, juos perduodant savarankiškai vykdyti regionų plėtros taryboms
- 2) **Regionų plėtros planai inkorporuojami į bendrą valstybės strateginio valdymo sistemą,** taip sumažinant procedūrų dubliavimą ir sudarant sąlygas regionų plėtros planų įgyvendinimą finansuoti tiesiogiai, o ne per atskirų ministerijų programas. Regionai kurs strategijas, o ne „įsisavinimo“ planus.
- 3) Naujas mechanizmas siekti bendrų tikslų. **Sudaromos sąlygos Lietuvoje diegti savivaldybių bendrai valdomas regionines viešųjų paslaugų organizavimo sistemas.**
- 4) Nustatomas naujas regioninės politikos įgyvendinimo teritorijos tipas – **funkcinė zona, nepaisanti administracinių ribų.** Šių zonų nustatymas ir bendrų priemonių planavimas priskiriamas regionų plėtros tarybų kompetencijai.
- 5) Nustatomas **Kompetencijų centras,** kurį sudaro nepriklausomi ekspertai ir Vyriausybės įgaliotos įstaigos, teikiančios ekspertinę pagalbą regionų plėtros taryboms ir kitiems regioninės politikos subjektams.

FINANSAVIMAS

Regionų plėtros tarybos perims iki šiol įstaigos prie VRM atliktas funkcijas, atitinkamai bus perskirstomi ir tam skirti asignavimai;

Nauji regionų plėtros tarybų įgaliojimai reiškia didesnę darbo apimtį ir reikalingus didesnius darbuotojų gebėjimus (kurie priklauso nuo galimybės pasiūlyti konkurencingą atlygį). Todėl papildomai regionų plėtros tarybų veiklai finansuoti reiktų apie 0.8 mln. EUR (vidutiniškai kasmet)

Papildomas savivaldybių prisidėjimas nėra privalomas.

REGIONINĖS PLĖTROS ĮSTATYMO KEITIMO PERSPEKTYVA

Institucionalizavus regionines plėtros tarybas, bus sukurtos prielaidos:

- Savivaldybėms spręsti regionines problemas kartu – nes nuo to priklausytų ir skiriamas finansavimas;
- Atsirastų prielaidos tikėtis, kad savivaldybės mažiau konkuruos tarpusavyje bent jau apskričių pagrindu, kas leis pasiekti geresnių rezultatų investuojant į regioninę infrastruktūrą, objektus ir viešąsias paslaugas;
- Perspektyvoje atsirastų galimybė RPT koordinuoti regioninių paslaugų valdymą, būti savivaldybių bendrų įstaigų steigėju/dalininku, įgyvendinti bendradarbiavimo per sieną ir kt. projektus, vykdyti regionų rinkodarą ir t.t.;
- Valstybė ir savivaldybės taupytų savo ir ES lėšas, kai tam tikri objektai būtų iškart vystomi kaip regioniniai, turėtų pigesnę ir efektyvesnę regioninio planavimo sistemą;
- Mažėtų administracinių ribų tarp savivaldybių ir apskričių įtaka sprendimų priėmimui.

AČIŲ

